

Výroční zpráva o výkonu regionálních funkcí v roce 2019

Pověřená knihovna: Městská knihovna Náchod, o.p.s.

1. Síť obsluhovaných knihoven

1 základní knihovna pověřená výkonem regionálních funkcí

10 základních profesionálních knihoven

59 základních neprofesionálních knihoven

10 poboček profesionálních a neprofesionálních knihoven

1 knihovna jiných sítí

Z důvodu nezájmu zřizovatele je od konce roku 2016 pozastavena činnost Obecní knihovny Hynčice. Oproti roku 2018 máme v síti obsluhovaných knihoven o jednu pobočku méně. Knihovna Břetislava Kafky v Červeném Kostelci totiž v průběhu roku 2018 zrušila svoji pobočku ve Stolíně. Důvodem byla téměř nulová návštěvnost. Obyvatelé Stolína navštěvují hlavní knihovnu.

Mezi obsluhované knihovny patří i Odborná knihovna Oblastní nemocnice Náchod, která využívá výměnné fondy.

2. Pracovníci zajišťující regionální služby

Regionální služby v okrese zajišťovali v uplynulém roce pracovníci s přepočteným úvazkem 2,78. Z toho bylo 1,93 úvazku metodika, 0,65 zpracování fondu a 0,2 úvazku řízení a ekonomika. Oproti roku 2018 se v celoročním průměru zvýšil úvazek metodiků o 0,13. Je to dáno tím, že se dva měsíce před odchodem metodičky Kláry Havlové na mateřskou dovolenou zaučovala nová pracovnice.

Knihovnické služby byly objednány u čtyř profesionálních knihoven s právní subjektivitou (Červený Kostelec, Jaroměř, Nové Město nad Metují a Police nad Metují). Tyto knihovny zajišťují tvorbu a distribuci výměnných souborů z prostředků dotace na regionální funkce i z prostředků přispívajících obcí, a dále poradenskou a konzultační činnost pro základní knihovny provozované obcemi příslušných střediskových obvodů, Městská knihovna Jaroměř zajišťuje pro obecní knihovny svého obvodu i revize fondů, revize ostatních neprofesionálních knihoven zajišťuje pověřená knihovna Náchod.

3. Finanční zajištění regionálních funkcí

Na výkon regionálních funkcí přidělil Krajský úřad Královéhradeckého kraje knihovně o 59 000 Kč více než v roce předchozím. Vyšší příspěvek knihovna dostala kvůli zákonnému navýšení platů.

Z celkové částky 1 963 000 Kč bylo 62% použito na osobní náklady (mzdy, sociální a zdravotní pojištění) a 11% na nákup knihovnických služeb u čtyř profesionálních knihoven s právní subjektivitou (Červený Kostelec, Jaroměř, Nové Město nad Metují a Police nad Metují). Na nákup výměnného fondu bylo z dotace na výkon regionálních funkcí použito 365 130 Kč, což je 19% z celkové částky dotace, zbývající náklady na nákup fondů byly uhrazeny z dotací a darů zřizovatelů obecních knihoven. Zbytek dotace byl využit na ostatní služby, nákup materiálu, cestovné a energie.

3.1 Výsledky podpory RF formou dotací a darů od zřizovatelů obsluhovaných knihoven

Na nákup výměnného fondu přispělo 53 zřizovatelů neprofesionálních knihoven částkou 355 839 Kč, což je o 14 741 Kč méně než vloni. Některé obce vydávají značné částky na nákup literatury do fondu vlastní knihovny a služeb výměnných souborů využívají minimálně (Hoříčky, Chvalkovice, Adršpach). Hoříčky a Chvalkovice na nákup výměnného fondu nepřispívají, Adršpach už svůj příspěvek o polovinu snížil.

4. Výsledky činnosti dle standardů a priorit daných krajskou knihovnou

4.1 Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozbor

4.1.1 Zhodnocení zájmu o metodickou pomoc

Konzultace byly podle potřeby poskytovány pracovníkům obsluhovaných knihoven i zřizovatelům těchto knihoven, týkaly se především výběru knih z výměnného fondu, statistik, dotačních programů pro knihovny, správy www stránek, automatizace knihoven, rekonstrukcí a obnovy vybavení knihoven. Celkem bylo poskytnuto 60 konzultací.

Další odpovědi na dotazy vedené telefonicky nebo e-mailem nejsou v počtu zohledněny, jedná se o velké množství kratších informací, které poskytujeme na vyžádání i z vlastní iniciativy.

V roce 2019 bylo uskutečněno 228 metodických návštěv, což je v průměru 3,8 návštěvy na jednu neprofesionální knihovnu. Metodické návštěvy se týkaly především rozvozu výměnného fondu, automatizace knihoven, aktualizace a revize fondu neprofesionálních knihoven, zaučení nových neprofesionálních knihovníků, správy knihovnických systémů a kontroly běžné činnosti těchto knihoven.

Všem profesionálním i neprofesionálním knihovnám byla poskytnuta pomoc při sestavování statistických výkazů.

Pro propagaci knihoven doporučujeme knihovníkům využít obecní zpravodaje a www stránky knihovny. V menších obcích nabízíme pomoc s vytvořením malých informačních letáků, které pak knihovníci roznesou do všech schránek v obci. Někteří knihovníci využili workshopu Sociální síť pro začátečníky, který v květnu pořádala pověřená knihovna, a založili si k propagaci stránku své knihovny na facebooku.

4.1.2 Realizace kampaně Knihovny a školy (příklady akcí pro veřejnost)

Všechny knihovny regionu byly seznámeny s tématem krajské propagační kampaně pro rok 2019 - Knihovny a školy. Na 7. ročník Královéhradecké knihovnické konference jsme doporučili příspěvek vedoucího knihovny v Meziměstí Martina Slavíka, který společně se svojí ženou (učitelkou) již tři roky úspěšně vede na základní škole dětský čtenářský klub.

V květnu se v Červeném Kostelci uskutečnil workshop Společné setkání pedagogů a knihovníků nad metodami aktivního učení. Cílem setkání bylo společně prozkoumávat metody aktivního učení a jejich přínosy pro rozvoj čtenářských dovedností, a hledat příležitosti pro využití metod při přípravě výuky i programů v knihovně.

Knihovny se účastnily celostátního průzkumu zaměřeného na spolupráci knihoven a škol.

Spolupráce se školami je v našem regionu po dlouhá léta na vysoce kvalitní úrovni. Každá z profesionálních knihoven a i některé neprofesionální knihovny mají vytvořenou nabídku témat na besedy pro žáky a studenty všech věkových kategorií, včetně předškolních dětí. Například v Novém Městě nad Metují se na této spolupráci aktivně podílí zřizovatel, který pravidelně pořádá pracovní schůzky pro všechny své příspěvkové organizace. Na těchto schůzkách je dostatečný prostor pro vzájemné nabídky ke spolupráci. V broumovské knihovně proběhlo na konci prázdnin setkání učitelů a knihovnic dětského oddělení. Knihovnice zde představily novou nabídku akcí pro školy.

Nabídku knihoven školy aktivně využívají po celý školní rok. Kromě vlastních besed pro ně knihovny zvou spisovatele a ilustrátory z celé republiky. Žáci prvních tříd se v knihovnách každoročně účastní slavnostního pasování na čtenáře.

4.1.3 Revize webů obsluhovaných knihoven

V rámci regionálních funkcí pomáhají střediskové knihovny svým neprofesionálním knihovnám se zakládáním a správou webových stránek. Většina těchto knihoven využívá šablonu webknihovny.cz. O vkládání informací a aktualit na webové stránky se ve většině případů stará metodik, protože samotní knihovníci nemají dostatek technických schopností ke správě webů. Knihovníci, kteří projeví zájem si své stránky spravovat sami, byli v administraci stránek proškoleni.

Při revizi webů jsme narazili na řadu knihoven, která nejenže nemá vlastní stránky, ale není o nich ani zmínka na stránkách obce. Na tyto knihovny bychom se chtěli zaměřit v roce 2020.

4.1.4 Využívání webu Pro knihovníky

Městská knihovna Náchod spravuje a pravidelně aktualizuje oddíl pro knihovny na svých webových stránkách (proknihovny.mknachod.cz). Jsou zde zveřejňovány aktuální informace z oboru, materiály pro práci v knihovnách, pozvánky na semináře a exkurze, fotogalerie z exkurzí, výroční zprávy RF, zápisy z Burzy nápadů, informace pro zřizovatele apod. Součástí je i adresář knihoven regionu Náchod.

4.2 Hodnocení knihovnických činností

4.2.1 Oceňování knihovníků a účast v soutěži Vesnice roku

Pro udělení titulu Knihovník roku 2019 byl v kategorii knihovnice/knihovník malé veřejné knihovny nominován pan Stanislav Suchánek, knihovník Obecní knihovny v České Čermné. Ocenění získal za dlouholeté působení v knihovně.

Komisi soutěže Vesnice roku byly poskytnuty informace o přihlášených knihovnách. Jednalo se o knihovny v obcích Nahořany, Nový Hrádek a Žďár nad Metují. Zúčastněným knihovnám byla nabídnuta metodická i praktická pomoc při přípravě na soutěž. Městys Nový Hrádek získal Zlatou stuhu za vítězství v krajském kole.

4.3.2 Průzkumy spokojenosti uživatelů

Při každé poradě je zmiňována potřeba pravidelného provádění průzkumu spokojenosti uživatelů knihoven. Průzkum však nebyl proveden v žádné z knihoven.

4.3.3 Aktualizace centrálního adresáře

Aktualizaci záznamů si profesionální knihovny zajišťují samy podle aktuálních změn, nejméně však 1x ročně. V prosinci provedla pověřená knihovna kontrolu a ti, kteří záznam v roce 2019 ještě neaktualizovali, na to byli znovu upozorněni.

Aktualizaci záznamů neprofesionálních knihoven zajišťuje knihovna pověřená regionální funkcí podle aktuálních změn, nejméně však 1x za rok.

4.3 Vzdělávání knihovníků, semináře a porady (včetně soupisu akcí)

V roce 2019 se uskutečnily se 2 porady profesionálních knihoven (18. 4. a 11. 12.) a 1 porada knihoven

podílejících se na výkonu regionálních funkcí (18. 4.). Hlavními tématy bylo statistické vykazování, aktuální informace z oboru, vzdělávání knihovníků, aktuální úkoly stanovené krajskou knihovnou, dotace MAS.

Dále proběhlo ve střediskových obvodech 8 porad knihovníků neprofesionálních knihoven. Hlavními tématy bylo statistické vykazování, aktuální dění v oboru, dotační programy pro knihovny, práce se čtenáři, knižní novinky.

Pro pracovníky profesionálních i neprofesionálních knihoven uspořádala Městská knihovna v Náchodě semináře a kurzy:

16. 5.	Sociální sítě pro začátečníky	9 účast.	4 vyuč. hodiny
20.6.	Burza nápadů	18 účast.	3,5 vyuč. hodin
19.10.	Exkurze knihovníků – Městská knihovna Chlumec nad Cid., zámek Karlova Koruna v Chlumci nad Cidlinou, Obecní knihovna v Předměřicích	18 účast.	11,75 vyuč. hod.
25. 10.	Aktuální problémy digitální doby	14 účast.	2,5 vyuč. hodiny
6. 11.	Design služeb	16 účast.	5,5 vyuč. hodin

Nabízeného vzdělávání se účastnili jak pracovníci knihoven z okresu Náchod, tak i pracovníci knihoven z jiných regionů (Hradec Králové, Trutnov, Rychnov nad Kněžnou).

Všem neprofesionálním knihovnám byly v průběhu roku rozesílány dopisy s aktuálními informacemi z oboru, s Knihovnicko-informačním zpravodajem U nás a s dalšími knihovnickými materiály.

4.4 Tvorba výměnných knihovních fondů

Městská knihovna Jaroměř zjistila, že v uplynulých letech vykazovala špatný stav výměnného fondu. Důvodem zřejmě byly velké problémy při přechodu na knihovní systém Tritius, se kterými se knihovna dlouhodobě potýkala. Knihovna vykazovala, že stav fondu k 31. 12. 2018 byl 24 056. Nyní se však ukázalo, že skutečný stav výměnného fondu byl 27 582. Proto se i celkový stav liší o 3526 knihovních jednotek.

Stav výměnného fondu k 31. 12. 2019, uvedený ve Výkaze výkonů a financování regionálních funkcí za rok 2019, už je správný.

4.4.1 Revize a aktualizace výměnných fondů

Roční přírůstek výměnného fondu za rok 2019 je 3622 knihovních jednotek, úbytek je 5597 knihovních jednotek. Aktualizace výměnného fondu probíhá průběžně podle potřeby. Vyřazována je především zastaralá naučná literatura či multiplikáty málo čtených knih. Průběžně také sledujeme využití knih z výměnného fondu, které jsou v knihovnách umístěny po delší dobu (prolongace). Využívané knihy v knihovnách nadále zůstávají, méně využívané se nabízí k cirkulaci v jiných knihovnách.

Městská knihovna Jaroměř provádí současně s revizí obecních fondů i revizi té části výměnného fondu, kterou využívá revidovaná knihovna. V roce 2019 tedy proběhla revize výměnného fondu v pěti obecních knihovnách.

4.4.2 Cirkulace a distribuce výměnných fondů

Distribuci souborů zajišťuje pověřená knihovna a knihovny, které mají svůj střediskový obvod. Knihovníci obecních knihoven si většinou chodí sami aktivně vybírat knihy z výměnného fondu do skladů střediskových knihoven. Knižky si tak berou častěji a po menších dávkách, protože si je odvázejí v taškách. Větší soubory pak rozvázejí střediskové knihovny autem 2x – 3x do roka.

V roce 2019 bylo do 59 obsluhovaných knihoven expedováno 170 souborů se 10 224 knihovními jednotkami. V průměru tak bylo do každé knihovny dovezeno 173 knih. Obsluhované knihovny měly k dispozici ještě dalších 1 085 souborů se 65 125 svazky z minulých let. Z celkového počtu 81 523 svazků výměnného fondu bylo v neprofesionálních knihovnách umístěno a využíváno více než 92 % tohoto fondu.

4.5 Pomoc při revizi knihovních fondů obsluhovaných knihoven

Pracovnice metodického oddělení a pracovnice Městské knihovny Jaroměř provedly pravidelnou revizi celkem 7 941 knihovních jednotek, a to ve 14ti knihovnách (v obcích Adršpach, Dolany, Doubravice, Hustřířany, Jestřebí, Kramolna, Křinice, Nový Ples, Otovice, Studnice, Šonov, Velká Jesenice, Vysokov, Žďárky).

4.6 Zhodnocení výsledků aktualizací fondů v obsluhovaných knihovnách

Rozsáhlejší aktualizace proběhla v šesti obecních knihovnách střediska Náchod a v pěti knihovnách střediska Jaroměř. Aktualizace je většinou součástí revize. Dokumenty k vyřazení navrhuje knihovník, častěji však metodik. O vyřazování většího množství knih je vždy informován zřizovatel dané knihovny. Vyřazené knihy nabízí knihovník volně k rozebrání, v případě vyřazení většího množství poškozených anebo výrazně zastaralých knih nabízí metodik odvoz knih do sběru.

4.7 Nákup, zpracování a distribuce knihovního fondu z prostředků provozovatele

O službu žádá obsluhovaná knihovna nepožádala.

4.8 Servis automatizovaného knihovního systému využívaného pro výkon regionálních funkcí

Do regionálního automatizovaného systému je v regionu zapojeno 13 knihoven, 10 knihoven ve středisku Náchod je zapojeno v regionálním systému e-Verbis, servisní zásahy se týkaly především základního nastavení funkčnosti systému a vychytávání chyb.

4.9 Stav zapojení oblasti do portálu Knihovny.cz k 31. 12. 2019

Nejbližší k zapojení do portálu Knihovny.cz má Městská knihovna Jaroměř. Ta v roce 2019 odeslala soubor svých dat ke kontrole, na začátku roku 2020 bude podepisovat smlouvu. V přípravách do zapojení pokračuje Městská knihovna Náchod. Žádná z dalších knihoven zatím připojení neplánuje. Důvodem je technická i finanční náročnost.

5. Souhrnné zhodnocení regionálních služeb za rok 2019

Regionální služby jsou jasným přínosem v podpoře veřejných knihoven. Díky dotaci na výkon regionální funkce je možné všestranně rozvíjet knihovnickou činnost.

Významným prvkem regionálních funkcí jsou cíleně budované výměnné fondy pro využití v obecních knihovnách. Velmi důležitou součástí je finanční podpora zřizovatelů neprofesionálních knihoven, díky jejichž příspěvkům je možné nabídnout čtenářům neprofesionálních knihoven větší a širší nabídku titulů ve výměnném fondu.

Střediskový systém péče o neprofesionální knihovny má v regionu Náchod dlouholetou tradici. Tento systém se ukazuje být výhodným díky geografické blízkosti malých knihoven ke střediskům, dlouhodobému budování vztahů a vazeb s knihovníky i zřizovateli, a v neposlední řadě i díky možnosti zaměření většího úsilí metodika na menší počet knihoven.

Mezi obsluhované knihovny patří i Odborná knihovna Oblastní nemocnice Náchod, která využívá výměnné fondy.

V roce 2020 se metodické oddělení zaměří především na revize fondů neprofesionálních knihoven, aktualizaci fondů knihoven dle doporučení Standardu pro dobrý knihovní fond, webovou prezentaci knihoven, které nemají svou vlastní stránku a není o nich ani zmínka na webech obcí, nově otevřené spolupráci s místními akčními skupinami. Počítáme také, že proběhne osobní jednání se všemi zřizovateli knihoven.

Přílohy: Výkaz výkonů a financování regionálních funkcí za rok 2019

Zprávu sestavil: Adéla Vlachová

Dne: 17. ledna 2020